הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תסא

תסא דִּינֵי אֲפִיַּת הַמַּצָּה. וּבוֹ ה' סְעִיפִים:

א טור בְּשֵׁם הָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה.

א א)תָּנוּר שֶׁאוֹפִים בּוֹ חָמֵץ, צָרִיךְ לְזָהֵר (א) כְּשֶׁמַּסִּיקוּהוּ כְּדֵי לֶאֱפוֹת בּוֹ מַצָּה, שֶׁיִּלְכוּ הַגָּחָלִים (ב) עַל פְּנֵי (ו) כָּלּוֹ וְאֵין דַּי לוֹ בְּלֶהָבָה, דִּכְמוֹ שֶׁבּוֹלֵעַ עַל יְדֵי גָּחָלִים כָּךְ פּוֹלֵט עַל יְדֵי גָּחָלִים, וְשָׁיְהוּ נִיצוֹצוֹת נוֹתְזִין מִמֶּנּוּ. הִלְכָךְ אִם הִסִּיקוּהוּ (ג) כַּמָּה פְּעָמִים קֹדֶם הַפֶּסַח, אֵינוֹ מַסְפִּיק אֶלָּא אִם כֵּן כִּוְּנוּ לְהַתִּירוֹ לְצָרְכָּךְ פֶּסַח, כִּי שָׁמָּא לֹא הָלְכוּ הַגָּחָלִים עַל פְּנֵי כָּלּוֹ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא כִּוְּנוּ לְכָךְ. וְיֵשׁ נוֹהֲגִים לְהָטִיל בּוֹ (ג) * קַרְקַע חָדָשׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ הַסֵּק, וּמִנְהָג יָפֶה הוּא. הַגָּהָה: וּכְשֶׁמַּכְשִׁירוֹ עַל יְדֵי הֶסֵּק, (ד) טוֹב (ד) וְיָשָׁר הוּא לַחֲזֹר וּלְהַסִּיק

בְּאֵר הֵיטֵב

א (ו) **כָּלּוֹ.** וּכְסָפֵק אִם הָלְכוּ הַגְּחָלִים עַל פְּנֵי כָּלּוֹ, יֵשׁ לֶאֱסֹר בְּדִיעֲבַד (עַיֵּן סִימָן תנ"א סָעִיף ב. וְאִפְשָׁר מִמֶּה שֶׁאֵין נוֹהֲרִין בְּאֶפְיַת חָלָב בְּלִי הַכְשֵׁר הַתַּנּוּר אַחַר בְּשָׂר וְסוֹמְכִין עַל הַסֵּק, מֵאַחַר שֶׁהַתְּירָא בְּלָע יֵשׁ לְהַקֵּל, אֶלָּא שֶׁפְּסִים גַּם בָּזֶה יֵשׁ לְהַחְמִיר). מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"א) עַיֵּן שָׁם: (ג) **כַּמָּה פְּעָמִים.** בָּזֶה יֵשׁ לְהָקֵל בְּדִיעֲבַד. מִגֵּן אַבְרָהָם (שם) עַיֵּן שָׁם: (ג) **קַרְקַע.** כָּעֵבִי אֶצְבַּע. לְבוּשׁ. וְעַיֵּן מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ב) וְחק יַעֲקֹב (סק"ג): (ד) **וְיָשָׁר.** מַשְׁמַע דְּלֵיכָא חִיּוּב מִדִּינָא רַק מִדֶּרֶךְ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר, אִם כֵּן אִם שָׁכַח לְהַסִּיק וּלְהַכְשִׁיר הַתַּנּוּר קֹדֶם יוֹם טוֹב וְצָרִיךְ לְהַכְשִׁירוֹ בְּיוֹם טוֹב, דְּמַתַּר לַעֲשׂוֹת הַכֹּל בְּהֶסֵּק אֶחָד וְשֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת הַבְעָרָה שֶׁלֹּא לְצָרְכָּךְ יוֹם טוֹב, רַק שֶׁיְּסִיק הַיּוֹם טוֹב עַד שֶׁיִּלְכוּ גָּחָלִים עַל פְּנֵי כָּלּוֹ. חק יַעֲקֹב (סק"ד):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

חוֹשְׁשִׁין לְהּ שָׁמָּא יֵשׁ בְּתוֹכָהּ מֵה שֶׁלֹּא נַאֲפָה יָפֶה וְנִתְחַמֵּץ, וּמְפִילָא דְּגַם לְשָׁמָּא נִשְׁאַר קְמַח אֵין לָחֹשׁ מִשְּׁעַמָּא דְּכָתְבִינָא. אַךְ רַבִּים וּשְׁלֵמִים שְׁאוֹכְלִים מִמַּצָּה שְׁרוּיָה וּמְבֻשֶּׁלֶת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ כְּתוּשָׁה וּטְחוּנָה. וְעַל כָּרְחָךְ דְּשַׁעֲמַיְהוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל, דְּלֹא מְחַזְּקִינַן אִסּוּרָא שָׁמָּא יֵשׁ קְמַח בְּצִיר שֶׁנִּשְׁאַר בְּשָׁעַת לִישָׁה רַק הֵיכָא שֶׁהוֹסִיף מַיִם וְהוֹסִיף קְמָחָא בְּאֶמְצַע הַלִּישָׁה, אֲבָל בִּסְתָמָא לֹא חַיְישִׁינַן. וְיֵשׁ לָהֶם שֶׁיִּסְמְכוּ עַל עַמּוּד הָעוֹלָם הָאָמוֹן חָכָם צְבִי זַ"ל כַּאֲשֶׁר הֵעִיד עָלָיו בְּנוֹ הָאָמוֹן זַ"ל בְּשָׁאֲלַת יַעֲבֵ"ץ חֵלֶק ב' סִימָן ס"ח, שֶׁכָּתַב עַל דָּבָר אֶחָד שֶׁהֶחְמִיר שֶׁלֹּא לְשָׁעוֹת אֲפִלּוּ עִם קִיסְטִין צוּקְעָר, וְגָעַר בּוֹ שֶׁמִּפְּנֵי חֶשְׁשׁ רְחוֹק כִּי הָאי אֵין לְמִנַּע מִשְּׁמֻחַת יוֹם טוֹב, וְהֵבִיא לוֹ רְאָיָה מִדִּבְרֵי אֲבִיו זַ"ל עַל דָּבָר מַצָּה שְׁרוּיָה שֶׁהַמַּחְמִירִים פּוֹרְשִׁים מֵהֶם, וְהוּא זַ"ל סָתַר כָּל דִּבְרֵיהֶם, וְסוֹף דְּבָרָיו. עוֹלֶה כְּהָאי גַּוְנָא כוּ' (רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁגַּם כֵּן אָמַר שֶׁאֵין לְמַנֹּעַ מִשּׁוּם שִׂמְחַת יוֹם טוֹב). עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכֵן כָּתַב הַגָּאוֹן זַ"ל בְּקֹפֶר מוֹר וּקְצִיעָה סִימָן זֶה דְּפַאנְדִי"ש הֵינוּ מוּלְיָה"א מִשְׁקַבֵּל עָלָיו שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל, רַק שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן, שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל הַמַּצָּה שְׁרוּיָה לְשֵׁם מִצְוָה אֶלָּא לְתַאֲבוֹן וְדַאי שְׁרִיָה אֲפִלּוּ נְלוּשׁ בְּמֵימָיו, אַף עַל גַּב דְּיֵשׁ מַחְמִירִין, לֵית דְּחֵשׁ לָהָא, וְרָאִינוּ מַחֲמִירֵי עוֹלָם שֶׁאֲכָלוּהָ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם הֲרֵי מַצָּה שְׁרוּיָה אוֹ מְבֻשֶּׁלֶת מִמַּצָּה טְחוּנָה וּכְתוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל סִימָן תנ"ג (סק"ח) מִשּׁוּם דִּבְרֵי יוֹסֵף (ס' מה), שֶׁאוֹתָם שֶׁנֶּהֱנִין לֶאֱכֹל מַצָּה שֶׁל כָּל הַפֶּסַח מַחְשִׁים שְׁמוּרִים מִשָּׁעָה קְצִירָה, אֵין בָּזֶה לֹא מִשּׁוּם יְהִרָּה וְלֹא מִשּׁוּם מַחְלֹקֶת וְלֹא מִשּׁוּם לֹא תַתְגֹּדְדוּ. עַד כָּאן דִּבְרֵיהֶן. וּמִי שְׁרוּצָה לִנְהֹג שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מַצָּה שְׁרוּיָה וּמְבֻשֶּׁלֶת, יֵשׁ לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל (שם), שֶׁיִּתְּנֶה בְּפֵרוּשׁ שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל עָלָיו שֶׁיַּעֲשֶׂה כֵּן רַק בְּאוֹתוֹ פַּעַם אוֹ פְּעָמִים שֶׁיִּרְצֶה וְלֹא לְעוֹלָם, עַיֵּן (יו"ד סִימָן (ריי"ב) [ריי"א]. מִיהוּ נִרְאֶה דְּגַם בָּזֶה בְּהַהֶתֵּרָה דְּחַרְטָה סַגִּי לֵיהּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל סִימָן תנ"ג (שם). וְאִפְשָׁר דְּכָזֶה הָתָם כֵּיוָן שֶׁהָיָה נוֹהֵג לַחֲזֹר אַחַר קְמָח שָׁמוּר מִשְּׁעַת קְצִירָה, הָוֶה לֵיהּ כְּפֵרוּשׁ שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל מַצּוֹת מְקֻמָּח אַחַר מַחֲשָׁשׁ שֶׁמָּא נָפְלוּ מַיִם עֲלֵיהֶם אַחַר קְצִירָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כָּזֶה אִם לֹא אָמַר בְּפֵרוּשׁ שֶׁמְּקַבֵּל עָלָיו שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל, רַק שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן, שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל הַמַּצָּה שְׁרוּיָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **כְּשֶׁמַּסִּיקוּהוּ.** וְאַף שֶׁהַתַּנּוּרִים שֶׁלָּנוּ (ו) נַעֲשׂוּ מִלְּבֵנִים הַנִּשְׂרָפִים בְּכִבְשָׁן וְיֵשׁ לָהֶן דִּין כְּלִי חֶרֶס שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מִידֵי דָּפְיוֹ, מִכָּל מָקוֹם מֵהֲנֵי הֶסֵּק כֵּיוָן דְּהֶסֵּקָן מִבְּפָנִים וְלֹא חָיֵיס עֲלֵיהוּ דִּלְמָא פָּקְעִי וְכַמְּבאָר לְעֵיל סִימָן תנ"א סָעִיף א'. וְאֵין חִלּוּק בֵּין תַּנּוּרִים שֶׁפִּיהֶן מִן הַצַּד כְּמוֹ שֶׁלָּנוּ (כ) וּבֵין תַּנּוּרִים קְטַנִּים שֶׁפִּיהֶן לְמַעְלָה: **(ב) עַל פְּנֵי כָּלּוֹ.** וְדֵי בְּהֶסֵּק זֶה גּוּפָא שֶׁמַּכְשִׁירוֹ לֶאֱפוֹת בּוֹ מַצָּה. וְאִם סָפֵק לוֹ בְּהֶסֵּק זֶה אִם הָלְכוּ הַגָּחָלִים עַל פְּנֵי כָּלּוֹ, יֵשׁ לֶאֱסֹר (ג) בְּדִיעֲבַד הַמַּצּוֹת שֶׁאָפוּ בּוֹ, [ג]וְדַוְקָא אִם הוּא עֲדַיִן בְּתוֹךְ מַעַת לְעַת שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ הָחֹמֶץ, דְּאִי לָאו הָכִי מֵתַר בְּדִיעֲבַד אִם הוּא קֹדֶם פֶּסַח [פְּרִי מִגְדִּים (א"א סק"ג) וְעַיֵּין שָׁם עוֹד]. אַךְ אִם הִסִּיקוֹ כַּמָּה פְּעָמִים אַף שֶׁלֹּא כִּוְּנוּ לְהַתִּירוֹ לְצָרְכָּךְ פֶּסַח, (ד) מֻתָּר בְּדִיעֲבַד, דִּכְכַמָּה פְּעָמִים תָּלִינַן שֶׁמִּסְתָּמָא הַסֵּק כָּל הַתַּנּוּר: (ג) **קַרְקַע חָדָשׁ.** כָּעֵבִי אֶצְבַּע [לְבוּשׁ]. וְהֶחָמֵץ הַבָּלוּעַ בְּגַגּוֹ וּבְקִירוֹתָיו, (ה) הוּא נִפְלָט עַל יְדֵי לִבּוּן הַשַּׁלְהֶבֶת כְּשֶׁמַּסִּיקִין אוֹתוֹ לֶאֱפוֹת בּוֹ הַמַּצּוֹת. (ו) וְכֵן הַכִּירָה צָרִיךְ (ז) לְהַסִּיק וְשֶׁיִּלְכוּ הַגָּחָלִים עַל פְּנֵי כָּלּוֹ, אוֹ שֶׁיִּטְיַח בְּטִיט קַרְקָעִיתוֹ וְגַם בְּצִדָּדָיו בְּגֹבַהּ הַמָּקוֹם שֶׁעוֹמְדִין הַקְּדֵרוֹת. וְקָאכְלִי"ן הָעֲשׂוּי בְּתוֹךְ הַתַּנּוּרִים, (מ) צָרִיךְ שֶׁיִּלְבְּנוּ עַל יְדֵי גָּחָלִים אוֹ שֶׁיִּטְיַח בְּטִיט קַרְקָעִיתוֹ וְסִבִיבָיו וְגַם לְמַעְלָה. וּבְבֵית מֵאִיר מַקֵּל שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהָטִיחַ לְמַעְלָה כְּלָל, וּבְצִדָּדִין מַצְרִיךְ רַק בְּגֹבַהּ טָפַח, עַיֵּן שָׁם: **(ד) טוֹב וְיָשָׁר הוּא וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף דְּמִן הַדִּין דַּי בְּהֶסֵּק אֶחָד לְהָכְשֵׁר וְלַאֲפִיָּה, מִכָּל מָקוֹם טוֹב וְיָשָׁר וְכוּ'. וְהַטַּעַם אוֹלֵי נִשְׁאַר בְּפַעַם רִאשׁוֹן (ט) מָקוֹם אֶחָד מִבְּלִי גָּחָלִים וְלָאו אַדַּעְתֵּהּ, (י) וְעוֹד דְּהֶסֵּק אֶחָד יֵשׁ לִחֹשׁ שֶׁלֹּא יִלְבַּן יָפֶה מִטַּעַם שֶׁיִּתְיָרֵא שֶׁיִּשְׁרֵף הַפַּת, וּלְפִי טַעַם זֶה צָרִיךְ (יא) לְהַמְתִּין מִלְּהַסִּיק פַּעַם שֵׁנִי עַד שֶׁיִּצְטַנֵּן קְצָת, וְכֵן נָהֲגוּ. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאִם שָׁכַח לְהַסִּיק הַתַּנּוּר וּלְהַכְשִׁירוֹ קֹדֶם יוֹם טוֹב וְצָרִיךְ לְהַכְשִׁירוֹ בְּיוֹם טוֹב, דְּמֻתָּר לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְכֵן נָהֲגוּ.

בְּאוּר הֲלָכָה

אֵינוֹ מֻתָּר אֶלָּא בְּרַקִּיקִין, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן מָצָאתִי בְּחִדּוּשֵׁי מַהַרְ"ם חֲלַאוָוה"ה (לו: ד"ה ת"ר) לֶאֱסֹר בְּטָפַח. וְכֵן כָּתַב הָאוֹר זָרוּעַ שָׁם בְּעַמּוּד הַנ"ל וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וַאֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מִטָּפַח יֵשׁ לְזַהֵר, וְכִדְאָמְרִינַן אִם אָמְרוּ בְּלָחֵם הַפָּנִים בְּפַת עַמִּילָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם. הֲרֵי בְּאַרְנוּ מִכָּל הָנֵי פּוֹסְקִים **דְּבְטָפַח בְּרוּאֵי אִסּוּר,** [א]**וּלְהַרְשַׁב"א וְלָאוֹר זָרוּעַ וּלְהַרִיטְב"א בְּשֶׁם הָרָא"ה אֲפִלּוּ בְּפָחוֹת אֶפְשָׁר דְּאִסּוּר לֶאֱשׂוֹת,** מִדְּלֹא נָזְכַּר בַּשּׁ"ס שִׁיעוּרָא. וּבָאֶמֶת כְּבָר הִשְׁיגוּ לַמְּגֵן אַבְרָהָם כַּמָּה אַחֲרוֹנִים, עַיֵּן בְּסֵפֶר הֲלָכָה בְּרוּרָה (סק"ב) וּבְבָאוּר הַגְּרָ"א, וְכֵן בִּפְרִי חָדָשׁ הֶחָזִיק בְּדַעַת הַמְחַבֵּר, עַיֵּן שָׁם, אֶלָּא שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ כָּל הַפּוֹסְקִים הַנַּ"ל, **גַּם בְּפִרי חָדָשׁ צָדַד דִּבְפָחוֹת מִטָּפַח מֵתַר לְכַתְּחִלָּה, וְכֵן כָּתַב בְּחק יַעֲקֹב** (ס"ק טז), **וְכָל זֶה מֻחְמֶרֶת שֶׁלֹּא רָאוּ דִּבְרֵי הָרַשְׁב"א וְהָרִיטְב"א וְהָאוֹר זָרוּעַ הַנַּ"ל שֶׁהֵבֵאנוּ. וּלְעִנְיַן דִּיעֲבַד בְּעֵבָה טָפַח, דַּעַת הַפְּרִי חָדָשׁ לְהַחְמִיר, וְשְׁאָר אַחֲרוֹנִים פָּסְקוּ לְהַתִּיר.** אָכֵן בְּחִדּוּשֵׁי הָרִיטְב"א (שם) בְּשֵׁם הָרָא"ה מָצָאתִי דְּדִבְרֵי הַפְּרִי חָדָשׁ, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְכֵיוָן דְּאַפֵּיקְתֵּיהּ מִטָּפַח וְלֹא אוֹקְמוּ לָן בְּגֶמָרָא שִׁיעוּרָא אַחֲרִינָא לְהַתִּירָא, לֵית לָן לְמֶעְבַּד פַּת עָבָה כְּלָל, וְזֶהוּ שֶׁנָּהֲגוּ הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת מַצָּה שֶׁל חוֹבָה דַּקָּה, (מַה דְּנָקַט חוֹבָה, מִשּׁוּם דְּאָז בְּצִנְעָן שְׁמִירָה יְתֵרָה, וּלְכָךְ יְהִירִין לַעֲשׂוֹת רַקִּיקִין דַּקִּין, אַף עַל פִּי שֶׁמִּן הַדִּין אֲפִלּוּ אֵינָן דַּקִּין מַתֵּר כֹּל שֶׁאֵינָן עֲבִין), וּמִכָּל מָקוֹם אִפְשָׁר דְּבִדִיעֲבַד לֹא אִסְרוּ עַד טָפַח. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמֵאוֹר זָרוּעַ מַשְׁמַע דְּלֹא פְּסִיקָא לֵיהּ בָּזֶה, וַאֲפִלּוּ בְּיוֹתֵר מִטָּפַח לֹא בְּרִירָא לֵיהּ לֶאֱסֹר בְּדִיעֲבַד, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּבְמַצּוֹת עֲבוֹת יוֹתֵר מִטָּפַח אִסּוּר, וְכֵן מְצִינוּ בְּלָחֶם הַפָּנִים שֶׁהָיָה עָבְיוֹ טָפַח, וְאַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא הֶחֱמִירוּ חֲכָמִים, אַךְ לְכַתְּחִלָּה וְכוּ'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. [ב]**וּלְמַעֲשֶׂה נִרְאֶה דְּבִיוֹתֵר מִטָּפַח יֵשׁ לֶאֱסֹר אַף בְּדִיעֲבַד,** מַאַחַר שֶׁהָרִיטְב"א בְּשֵׁם הָרָא"ה חוֹלֵק גַּם בְּפָחוֹת מִטָּפַח, וְכֵן מָצָאתִי בִּכְתָבָיו יָשָׁע (סק"ד) שֶׁאוֹסֵר בְּדִיעֲבַד, וְדִלְא כְּשֵׁבוּת יַעֲקֹב (ח"ב סי' יג) [וּמוּבְאָ בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ט)] שֶׁהַקֵּל בָּזֶה בְּדִיעֲבַד:

א * קַרְקַע חָדָשׁ. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ג) **דְּהוּא כְּעֵבִי אֶצְבַּע, וְכָתַב הַפְּרִי מְגַדִּים** (א"א סק"ב) [ד]**בְּדִיעֲבַד יֵשׁ לְהַתִּיר אַף בְּפָחוֹת מִזֶּה:**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ט) חק יַעֲקֹב (סק"א) וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים: **(ג)** בַּ"ח (סק"א): **(ג) וְאִם בְּמָקוֹם שֶׁאָפָה הַמַּצּוֹת יוֹדֵעַ בְּוַדַּאי שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם נִתְלַבֵּן הֵיטֵב, מְצַדֵּד הַפְּרִי מְגַדִּים** (א"א סק"א) **לְהַתִּיר בְּדִיעֲבַד:** (ד) מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק א) וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים: **(ה)** מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ב): **(ו)** חַיֵּי אָדָם (כלל קכה ס"ב): **(ו) הַיְינוּ שֶׁיְּלַבֵּן קַרְקָעִיתוֹ וְגַם צִדָּדָיו:** (מ) חק יַעֲקֹב (סק"ב) וְחק יַעֲקֹב (שם) וְחק יַעֲקֹב (סק"ה):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"י) כתב: אבל פחות מטפח אפילו משהו מותר לעשות לכתחילה מעיקר הדין וכו', ומכל מקום טוב לעשות המצות רקיקין דקין שאין ממהרין להחמיץ כל כך כמו העבות כשעדיין הן חוץ לתנור. **ב]** בשו"ע הרב (ס"י) כתב: ואם עבר ועשה מצות עבות טפח או יותר, מותרות באכילה, ומכל מקום יש לעיין בתוך עוביה אם נאפית יפה ולא נתחמצה שם. ואעפ"כ טוב שלא ליקח אותה למצות מצוה. **ג]** בשו"ע הרב (ס"א) לא חילק בין נשתמש בו חמץ בתוך מעת לעת או לא [וכן לא הזכיר ההיתר שהביא בשעה"צ (סק"ג)]. **ד]** ובשו"ע הרב (ס"ב) כתב: ובלבד שיטילו בו קרקע עבה בכדי אצבע או יותר על פני כולו אבל הטחה מועטת אינה מועלת כלום שאינה מפסקת בפני גיעול חמץ הבלוע בקרקעיתו הישנה שלא יצא לחוץ.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תסא

ב טוּר בְּשֵׁם רַב נַטְרוֹנַאי (הו"ד בשערי תשובה סי' רעג). ג שֵׁם בְּשֵׁם רַב עַמְרָם (גאוני מזרח ומערב סי' קי). ד אֲרָחוֹת חַיִּים (הלכות חמץ ומצה סי' פג). ה בְּרֵיְיתָא פְּסָחִים ל"ז (ע"א).

לְצֹרֶךְ הָאֲפִיָּה וְלֹא לַעֲשׂוֹת הַכֹּל בְּהֶסֵּק אֶחָד (תשובת מהר"י ברונא): **ב** [ב]**טַפְקָא** (פֵּרוּשׁ, אֶחָד מִן הָרְעָפִין שֶׁמְּכַסִּין בָּהֶם הַגַּג, קוֹפִ"י בְּלַעַ"ז) **שֶׁל חֶרֶס חֲדָשָׁה לֹא שְׁנָא הִסִּיקָהּ מִבִּפְנִים אוֹ מִבַּחוּץ, מֻתָּר, כֵּיוָן שֶׁהָאוּר שׁוֹלֵט תַּחְתֶּיהָ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שַׁלְהֶבֶת עוֹלָה עַל גַּבָּהּ מִרְתַּח רָתַח וְהַפַּת נֶאֱפֵית מִיָּד וְאֵינָהּ בָּאָה לִידֵי חִמּוּץ. (ה) אֲבָל צָרִיךְ לְהַסִּיק תְּחִלָּה, בֵּין תַּנּוּר (ו) בֵּין כּוּבְיָא * בֵּין (ז) בְּאִלְפָּס (ח) בְּלֹא מַיִם (ט) בֵּין בְּקַרְקַע. אֲבָל (ה) לְהַדְבִּיקוֹ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ לְהַסִּיק, (י) [ג]יֵשׁ אוֹסְרִים (יא) וְטוֹב לִזָּהֵר. [ד]וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁרָאוּי לִמְחוֹת שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ חֲרָרוֹת (יב) בְּרֶמֶץ (פֵּרוּשׁ אֵפֶר חַם צִינִירוֹנִ"י בְּלַעַ"ז): ג [ה]מַצָּה שֶׁנֶּאֱפֵית עַד שֶׁאִם פּוֹרְסִין אוֹתָהּ (יג) אֵין חוּטִין (ו) [ו] נִמְשָׁכִים (יד) מִמֶּנָּה, (טו) יוֹצְאִין בָּהּ. הַגָּהּ: * וְיֵשׁ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְלָקְחָהּ מִן הַתַּנּוּר

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וּמְבַשֶּׁלֶת, אֵין סְתָמָא כְּפֵרוּשׁוֹ, וְאֵין כָּאן אוּמְדָנָא דְּמוּכָח שֶׁאוֹסֵר עַל עַצְמוֹ לֶאֱכֹל כְּשֶׁהִיא שְׁרוּיָה, אַף שֶׁהָיָה בְּלִבּוֹ שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן מִשּׁוּם חוּמְרָא, מִכָּל מָקוֹם קֻבָּלָה בַּלֵּב בִּלְחוֹד אֵין עָלָיו דִּין נֶדֶר עַד שֶׁיּוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו כַּמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵעָה סִימָן ר"י (ס"א), עַיֵּן שָׁם, וְלֹא מְהַנֵּי קַבָּלָה בַּלֵּב רַק בְּנֶדֶר תַּעֲנִית בִּשְׁעַת מִנְחָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בָּזֶה שֶׁמֵּה שֶׁגּוֹמֵר בְּלִבּוֹ מִשּׁוּם חוּמְרָא אֵין לָתֵת עָלָיו שֵׁם שֶׁנּוֹהֵג בְּחוּמְרָא זוֹ לוֹמַר שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְהַחְמִיר לְהַבָּא, אִם לֹא כְּשֶׁאוֹמֵר בְּפֵרוּשׁ שֶׁכַּוָּנָתוֹ וְדַעְתּוֹ לִנְהֹג חוּמְרָא זוֹ, צָרִיךְ הַתָּרָה, וְעַל דֶּרֶךְ שֶׁנִּתְבָּאֵר (שם) בְּסִימָן רכ"ח, וְקִצַּרְתִּי. וּמִמַּה דְּכָתַיְבְנָא מְבֹאָר, דְּבֵין הַמַּחְמִירִין וּבֵין הַמְּקִלִּין, אֵלּוּ וָאֵלּוּ עוֹשִׂים כַּוָּנִים לַשָּׁמַיִם, אֵלּוּ דַּעְתָּם לִפְרֹשׁ מִשִּׁימְצָא דְּשִׁימְצָא חִימְצָא וּבַר חִימְצָא בִּכְדֵי לְהִזָּהֵר מֵחָמֵץ כָּל שֶׁהוּא בְּכָל חֹמֶר הָאֶפְשָׁר, וְאֵלּוּ מִשּׁוּם מְנִיעַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, שֶׁלֹּא עָרַב לָהֶם לֶחֶם מַצָּה חֲרֵבָה, וּבִפְרָט לְמִי שֶׁקָּשָׁה לוֹ הַלְּעִיסָה. וְיֵשׁ שֶׁמַּחְמִירִין בְּיוֹתֵר שֶׁאֵין אוֹכְלִים מַצָּה כְּלָל אַחַר לֵיל הָרִאשׁוֹן, רַק אוֹכְלִים לְמַעֲדַנִּים מִינֵי תַּבְשִׁילִין, וְהַרְבֵּה נִמְנָעִים לַעֲשׂוֹת כֵּן מִשּׁוּם שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, כִּי פִּתָּא סַעֲדָא דְּלִבָּא. וְעַל אֵלּוּ וְעַל אֵלּוּ שֶׁלִּבָּם לַשָּׁמַיִם קוֹרֵא אֲנִי וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים:

ג [ו] **נִמְשָׁכִים.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן, בְּנוֹדָע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָא תִּנְיָנָא (אר"ח) סִימָן פ' שֶׁאִם שִׁבֵּר הַמַּצָּה בְּעוֹדָהּ חַמָּה וְרָאָה שֶׁאֵין חוּטִין נִמְשָׁכִים כְּלָל, אֵין צָרִיךְ לְעַיֵּן אִם קָרְמוּ פָּנֶיהָ, וְכֵן אִם יֵשׁ לוֹ סָפֵק לְמַרְאֵה עֵינָיו אִם קָרְמוּ פָּנֶיהָ הַיֵּטֵב אִם לֹא, מֻתָּרֶת שֶׁכֵּיוָן שֶׁאֵין חוּטִין נִמְשָׁכִים מִמֶּנָּה כְּלָל בִּפְרִיסָתָהּ וַדַּאי קָרְמוּ פָּנֶיהָ. אֲבָל אִם כְּבָר נִצְטַנְּנָה הַמַּצָּה

בְּאֵר הַיֵּטֵב

ב (ה) **לְהַדְבִּיקוֹ.** אִם בְּדִיעֲבַד שָׁמוּ מַצָּה עַל הַנְּיָר לֶאֱפוֹת בַּתַּנּוּר, אֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת. עַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (סק"ז): **ג** (ו) **נִמְשָׁכִים.** אַף עַל פִּי שֶׁנִּפְרֶכֶת כְּשֶׁמְּטַלְטְלִין אוֹתָהּ, אֲפִלּוּ הָכִי יוֹצְאִין בָּהּ כֹּל שֶׁאֵין חוּטִין נִמְשָׁכִין מִמֶּנָּה. מְנָחוֹת דַּף ע"ח (ע"ב), מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח). וּכְשֶׁהַחוּטִין נִמְשָׁכִין מִמֶּנָּה, אָסוּר וְיִשְׂרְפֵם מִיָּד, וְכֵן נָהֲגוּ הָעוֹלָם לֶאֱסֹר הַמַּצָּה כְּשֶׁהַחוּטִין נִמְשָׁכִין מִמֶּנָּה. וְאִם אֵין יָכוֹל לַעֲמֹד אִי חוּטִין נִמְשָׁכִין מִמֶּנָּה אוֹ לֹא, כָּתַב בִּתְשׁוּבַת שְׁאֵרִית יוֹסֵף סִימָן מ"ח שֶׁיֵּשׁ לֶאֱסֹר מִסָּפֵק עַיֵּן שָׁם. וּבִקְרִימַת פָּנִים הָרֵי שִׁיעוּרָא דְּאֵין חוּטִין נִמְשָׁכִין. מָרְדְּכַי (פ"ג סי' תר) ט"ז (סק"א)

בְּאוּר הֲלָכָה

ב * בֵּין בְּאִלְפָּס בְּלֹא מַיִם. וְיוֹצֵא בָּזֶה גַּם כֵּן יְדֵי חוֹבַת מַצָּה, וְכֵן מַה שֶּׁכָּתַב בֵּין בְּקַרְקַע, גַּם כֵּן יוֹצֵא בָּזֶה יְדֵי חוֹבַת מַצָּה. כִּדְאִיתָא כָּל זֶה בִּבְרָכוֹת (ל"ט) [ל"ח] (ע"א) וּבִפְסָחִים ל"ז (ע"א) וּמַעְתָּק כָּל זֶה בְּרִי"ף (יא.) וְרֹא"ש (פ"ב סי' יז) וְהָרַמְבַּ"ם (פ"ו ה"ו), וּלְפָלָא עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁלֹּא הֶעְתִּיקוֹ:

ג * וְיֵשׁ לִזָּהֵר וְכוּ'. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק טז) דְּאִי אֵינָהּ מַחֲזִירָהּ כְּלָל בְּוַדַּאי תַּחְמִיץ עַל כָּל פָּנִים בְּשִׁעוּר מִיל, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י"א וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ח) וּבְחֹק יַעֲקֹב (סק"י) וּבִשְׁאָר הָאַחֲרוֹנִים שֶׁשָּׁקְלוּ וְטָרוּ בָּזֶה וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם נוֹטֶה לוֹמַר דִּבְדִיעֲבַד אֵין לֶאֱסֹר כְּלָל בְּלֹא קָרְמוּ פָּנֶיהָ עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין בְּחוּטִין נִמְשָׁכִין מִמֶּנָּה דְּחַד שִׁיעוּרָא הוּא כִּדְמְבֹאָר בִּפְסָחִים דַּף ל"ז (ע"א) בְּרַשִׁ"י דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְכֵן, וּבָאוֹר זָרוּעַ (ח"ב סי' רנו) בְּשֵׁם הָרִיצְבָּ"א וְכֵן בַּתּוֹסָפוֹת מְנָחוֹת ע"ח (ע"ב ד"ה פורסה) וּבַשִּׁיטָה מְקֻבֶּצֶת שָׁם (אות ט ד"ה וכן לענין). וְאָנוּ סָתַמְנוּ דְּמַחְמִיץ בְּוַדַּאי וּכְדַעַת רַבֵּנוּ שְׁמוּאֵל מִפְּלַיְיזָ"א הַמּוּבָא בְּאוֹר זָרוּעַ הִלְכוֹת פְּסָחִים דַּף נ"ט וּבַמֶּרְדְּכַי (פ"ג סי' תר), דְּלֹא מָצִינוּ בְּהֶדְיָא מִי שֶׁחוֹלֵק עָלָיו, וְאַדְּרַבָּה מִפֵּרוּשׁ הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (לז. ד"ה ת"ר) שֶׁכָּתַב דְּאִי חוּטִין נִמְשָׁכִין הָוֵי לֵיהּ בָּצֵק וַאֲסִירִי וְכֵן כָּתַב בְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ מָנוֹחַ לְהָרַמְבַּ"ם (פ"ו ה"ו), מוּכָח מִזֶּה דְּאֶפְשָׁר לָבוֹא לִידֵי חִמּוּץ וְכִשְׁאָר בָּצֵק עַל כָּל פָּנִים. וְכֵן פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י בִּמְנָחוֹת דַּף ע"ח (ע"ב ד"ה אמר) דְּאִי אֵין חוּטִין נִמְשָׁכִין הָוֵי לֵיהּ אָפוּי כָּל דְּהוּ, וְאִם כֵּן קֹדֶם לָזֶה אֵינוֹ אָפוּי כְּלָל וְכֵיוָן שֶׁכֵּן בְּוַדַּאי מַחְמִיץ בְּשִׁעוּר מִיל עַל כָּל פָּנִים, וּכְבָר הֵעִיר בָּזֶה בַּעַל נוֹדָע בִּיהוּדָה (מהדו"ת) בְּסִימָן פ'. וְכֵן מְבֹאָר בְּתוֹסָפוֹת מְנָחוֹת נ"ז עַמּוּד ב' (ד"ה ושמעינן) דְּמִשֶּׁקָּרְמוּ פָּנֶיהָ שׁוּב אֵינוֹ מַחְמִיץ וְנָפְקָא מִנַּהּ לְעִנְיַן מַצָּה, עַיֵּן שָׁם וּבְפִסְקֵי תּוֹסָפוֹת (סי' קעו), וְכֵן כָּתַב בְּפִסְקֵי תּוֹסָפוֹת מְנָחוֹת ע"ח (סי' רכה) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, פֵּרֵס וְשׁוּב אֵין חוּטִין נִמְשָׁכִין שׁוּב אֵינוֹ מַחְמִיץ וְהַיְינוּ קָרְמוּ פָּנֶיהָ בַּתַּנּוּר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. הֲרֵי מוּכָח דְּקֹדֶם לָכֵן שַׁפִּיר מַחְמִיץ. וְכֵן מָצָאתִי לְהָרִיטְבָּ"א פְּסָחִים שָׁם (ד"ה יוצאין) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם רַבּוֹ הָרְאָ"ה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, כֹּל שֶׁפּוֹרְסָהּ וְאֵין חוּטִין וְכוּ', וְכֵיוָן דְּכֵן, מֵהַהִיא שַׁעְתָּא שׁוּב אֵינָהּ בָּאָה לִידֵי חִמּוּץ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכֵן כָּתַב לְקַמָּן בַּעֲמוּד גַּבֵּי אָפוּי שֶׁבִּשְׁלוֹ (לט: ד"ה גמ') וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, שֶׁלְּאַחַר שֶׁנֶּאֱפָה כְּשִׁעוּר מַצָּה שׁוּב אֵינוֹ מַחְמִיץ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם, הֲרֵי מוּכָח דְּקֹדֶם לָכֵן בָּא לִידֵי חִמּוּץ. [וְלֹא מָצִינוּ כְּנֶגֶד זֶה רַק מַשְׁמָעוּת הַטּוּר שֶׁכָּתַב, וְאִם לָאו אֵין יוֹצְאִין, דְּמִזֶּה רָצוּ הַמְּקִלִּין לְהוֹכִיחַ דְּמִשּׁוּם לְתָא דְּחָמֵץ אֵין כָּאן אֶלָּא שֶׁאֵין יוֹצְאִין בָּהּ יְדֵי מִצְוַת מַצָּה. אֲבָל כְּבָר דָּחוּ הָאַחֲרוֹנִים זֶה,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַכֹּל בְּהֶסֵּק אֶחָד וְשֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת הַבְעָרָה שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ יוֹם טוֹב, כֵּיוָן דְּמִן הַדִּין מֻתָּר, רַק שֶׁיִּזָּהֵר שֶׁיֵּלְכוּ הַגֶּחָלִים עַל פְּנֵי כֻלָּהּ: **ב** (ה) **אֲבָל צָרִיךְ לְהַסִּיק תְּחִלָּה וְכוּ'.** דְּאִי לָאו הָכִי יֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁיִּתְחַמֵּץ קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל לֵאָפוֹת: (ו) **בֵּין כּוּבְיָא.** הַיְנוּ טַפְקָא הַנַּ"ל: (ז) **בְּאִלְפָּס.** קְעָרוֹת (יג) רְחָבוֹת וְאוֹפִין בָּהּ לִפְעָמִים: (ח) **בְּלֹא מַיִם.** דְּאִם יִהְיֶה שָׁם מַיִם, אֲפִלּוּ אִם יָשִׂים הָעִסָּה שָׁם אַחַר שֶׁיִּהְיוּ הַמַּיִם רוֹתְחִין גַּם כֵּן אָסוּר, דְּזֶהוּ חֲלִיטָה וְאָסוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב לְעֵיל בְּסִימָן תנ"ד סָעִיף ג': (ט) **בֵּין בְּקַרְקַע.** וְהוּא טְרוֹקְנִין הַמְּבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן קס"ח סָעִיף ט"ו. וְעַיֵּן שָׁם דְּאֵין רַשַּׁאי לְבָרֵךְ עָלָיו הַמּוֹצִיא (יג) אֶלָּא אִם כֵּן קָבַע סְעוּדָתוֹ עָלָיו. וְאִיתָא בַּגְּמָרָא (ברכות לח.) דְּאָדָם יוֹצֵא בָּזֶה יְדֵי חוֹבַת מַצָּה בְּפֶסַח, דְּהוּא חָשׁוּב לֶחֶם עֹנִי: (י) **יֵשׁ אוֹסְרִים.** הַיְנוּ לְכַתְּחִלָּה [הַגְּרָ"א]. וְדַוְקָא (יד) אִם לֹא נִשְׁתַּהָה שִׁעוּר מִיל עַד הַתְחָלַת הָאֲפִיָּה, דְּאִי לָאו הָכִי לְכֻלֵּי עָלְמָא אָסוּר אַף בְּדִיעֲבַד: (יא) **וְטוֹב לִזָּהֵר.** וַאֲפִלּוּ (טו) בְּדִיעֲבַד נָכוֹן לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לְאָכְלָהּ אִם אֶפְשָׁר לוֹ. אִם שָׁמוּ מַצָּה עַל הַנְּיָר בְּתוֹךְ הַתַּנּוּר לֶאֱפוֹתָהּ עִם הַנְּיָר, אֵין לֶאֱסֹר בְּדִיעֲבַד, שֶׁבְּוַדַּאי שָׁלַט חֹם הָאוּר דֶּרֶךְ הַנְּיָר וְנֶאֱפֵית בִּמְהֵרָה קֹדֶם שֶׁתַּתְחִיל לְהִתְחַמֵּץ, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן [אַחֲרוֹנִים]: (יב) **בְּרֶמֶץ.** הַיְנוּ שֶׁלֹּא לֶאֱפוֹתָם בְּתוֹךְ הָרֶמֶץ, (טז) שֶׁיֵּשׁ לָחֹשׁ שֶׁמָּא יַחְמִיצוּ קֹדֶם שֶׁיַּתְחִילוּ לֵאָפוֹת. וְאִם עָבַר וְאָפָה (יז) אֵין לֶאֱסֹר: **ג** (יג) **אֵין חוּטִין נִמְשָׁכִים.** וַאֲפִלּוּ אִם הִיא נִפְרֶכֶת כְּשֶׁמְּטַלְטְלִין אוֹתָהּ (יח) יוֹצְאִין בָּהּ. כָּתַב הַחֹק יַעֲקֹב (סק"י) דְּאִם יֵשׁ לְסַפֵּק אִי חוּטִין נִמְשָׁכִין מִמֶּנָּה וְתוֹחֵב אֶצְבַּע תּוֹךְ הַמַּצָּה וְאֵינוֹ נִדְבָּק בָּהּ עִסָּה, (יט) יֵשׁ לְהַתִּירָהּ, דְּזֶהוּ סִימָן שֶׁאֵין חוּטִין נִמְשָׁכִין מִמֶּנָּה. וְכָל זֶה אִם הַמַּצָּה חַמָּה אֲבָל אִם נִצְטַנְּנָה אֶפְשָׁר דְּאֵין רְאָיָה מִזֶּה [אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ח)]: (יד) **מִמֶּנָּה.** וְסִימָן זֶה אֵינוֹ כִּי אִם בִּזְמַן (כ) שֶׁהַמַּצָּה עֲדַיִן חַם וְלֹא בִּזְמַן שֶׁנִּצְטַנְּנָה: (טו) **יוֹצְאִין בָּהּ.** יְדֵי חוֹבַת מַצָּה. וַאֲפִלּוּ אִם הוּא אוֹכְלָהּ אַחַר זְמַן מְרֻבֶּה, דְּמִשֶּׁנֶּאֱפֵית כַּשִּׁעוּר הַזֶּה לְכֻלֵּי עָלְמָא תּוּ לֹא אָתֵי לִידֵי חִמּוּץ, וְקֹדֶם שִׁעוּר הַזֶּה עֲדַיִן אֵינֶנָּה בִּכְלַל לֶחֶם רַק (כא) בָּצֵק. וְיֵשׁ עוֹד סִימָן לְפַת שֶׁהִגִּיעָה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (יג) בֵּיצָה ל"ב (ע"א): (יג) כֵּן כָּתַב בֵּית יוֹסֵף בְּסוֹף סִימָן קס"ח (ד"ה טרוקנין) דְּהוּא הַדִּין בְּעִנְיָנֵנוּ לְעִנְיַן פֶּסַח, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שָׁם בְּסָעִיף ו' (סק"ט): (יד) חֹק יַעֲקֹב (סק"ז): (טו) עַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (סק"ז) וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (ס"ד): (טז) הַגְּרַ"ז (ס"ו): (יז) **וְגַם יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּפֶסַח** [אַחֲרוֹנִים]: **ג** (יח) חֹק יַעֲקֹב (סק"ט) מִמַּשְׁמָעוּת רַשִׁ"י שָׁם בִּמְנָחוֹת ע"ח (ע"ב ד"ה והא): (יט) **וְנִרְאֶה פְּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין אִם מְטַלְטֵל אוֹתָהּ בְּיָדָיו וְאֵינָהּ נִפְרֶכֶת, זֶהוּ סִימָן מֻבְהָק שֶׁאֵין חוּטִין נִמְשָׁכִין מִמֶּנָּה,** וּרְאָיָה מִמַּה דִּסְבִירָא לֵיהּ לְהַגְּמָרָא שָׁם דְּאַף בְּאֵין חוּטִין נִמְשָׁכִין עֲדַיִן קְלוּשָׁה מְאֹד וְנִפְרֶכֶת כְּשֶׁמְּטַלְטְלִין אוֹתָהּ: (כ) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ח) וְנוֹדָע בִּיהוּדָה (מהדו"ת אר"ח) סִימָן פ': (כא) לְשׁוֹן רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (לז. ד"ה ת"ר):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah